

Rodové podnety pre literárnu históriu

JANA CVIKOVÁ – INGRID PUCHALOVÁ

Toto číslo *WORLD LITERATURE STUDIES* vzniklo v rámci výskumného projektu *Diskurzívne podnety pre literárnu historiografiu*. Ako prezrádza názov, projekt nemá ambíciu ponúknuť syntetizujúce naratívy. Aj príspevky v čísle hľadajú na konkrétnom literárnom, resp. umeleckom materiáli odpovede na otázku, ako možno využívať kategóriu rodu a súvisiace kategórie na obohacovanie, prehodnocovanie, no najmä diferenciáciu existujúcich naratívov. Užšie i širšie koncipované prípadové štúdie prezentujú rôzne podoby písania, ktoré môžu vstupovať do diskusie s literárnou historiografiou ako sociálnym diskurzom prepojeným s tvorbou národných a komunitných identít.

Rod ako analyzovaná a analyzujúca kategória sa od sklonku 20. storočia spolu s kategóriou túžby v rastúcej miere uplatňuje aj v literárnohistorickom výskume. Obe odhaľujú a revidujú androcentricky a heteronormatívne motivované vylúčovanie a zamlčovanie, zároveň však sebakriticky reflektujú svoje východiská. Príspevky tohto čísla sú provenienciou autoriek a autorov, ako aj tematicky zamerané najmä na stredo(východo)európsky priestor, pričom overujú inter- a transdisciplinárny potenciál rozmanitých a nezriedka protirečivých feministických/rodových/queerových prístupov. Kladú dôraz na také skúmanie textov a ich intertextových, intermediálnych, ako aj širších spoločenských súvislostí, ktoré môže napomôcť kritické a i z hľadiska interseksionality inkluzívne literárnohistorické písanie otvorené rozmanitosti interpretácií. Niektoré sú vnorené do súčasného diskurzu inštitucionalizovaných rodových a queerových štúdií, iné s ním zdieľajú skôr záujem o marginalizované autorstvo alebo témy. Svojou mnohotvárnosťou odrážajú nielen stav výskumu, ale aj rozporuplnosť takto vymedzeného diskurzívneho priestoru a jeho aktuálne diskusie, ktoré sa zďaleka neobmedzujú na akademickú oblasť. Domnievame sa, že hoci feministické/rodové/queerové prístupy majú špecifické výskumné ťažiská a často sa chápu ako po sebe idúce vývinové štádiá alebo oddelené oblasti bádania, publikované štúdie dokladajú oprávnenosť paralelnej, nehierarchickej plurality vo využívaní kľúčovej kategórie rodu, a preto zdôrazňujeme ich implicitnú aj explicitnú prepojenosť. Napokon, definícia a využitie kategórie rodu závisia od kontextu a zvolených teoretických východísk.